

Pustynia Błędowska

Pustynia Błędowska, nazywana „Polską Saharą”, to jedna z największych atrakcji Ziemi Olkuskiej. Leży w Parku Krajobrazowym Orlich Gniazd.

Obejmuje teren ok. 33 km². Leży na styku Wyżyny Śląskiej i Wyżyny Olkuskiej. Granice pustyni: zachodnia (Błędów – dzielnica Dąbrowy Górniczej), wschodnia (gmina Klucze), północna (wieś Chechło), południowa (obszar leśny). Jest długa na ok. 10 km a szeroka na ok. 4 km. Jest przecięta w przez środek rzeką **Białą Przemszą**.

Składa się z dwóch części: północnej – mniejszej i południowej – większej. Pokrywają ją piaski na głębokości 17-20 m. **Piasek** składa się z ziaren kwarcowych i oszlifowanych w sposób naturalny minerałów. Można tu znaleźć **fulguryty** czyli minerały, które powstały w wyniku stopienia piasku przez działanie pioruna.

Historia Pustyni Błędowskiej zaczyna się podczas **epoki lodowcowej** (plejstocenu, dyluwium, ok. 2,58 mln. do 11,7 tys lat temu). Pustynia Błędowska znajduje się w dolinie, do której podczas epoki lodowcowej były наносzone piaski i żwiry. Powstanie roślinności nie było możliwe ze względu na działanie wiatrów i wody.

Po epoce lodowcowej teren dzisiejszej Pustyni Błędowskiej został porośnięty **gęstym lasem**. W XIII w. w związku z powstaniem w okolicach Olkusza kopalni rud srebra i ołowiu, las ten został wytrzebiony, bowiem drewna używano do umacniania szybów kopalnianych. Poza tym pobierano także wody gruntowe z podłoża piaskowo-żwirowego. W ten sposób, **w wyniku działalności człowieka, powstała pustynia**.

Na początku XX w. pustynia pełniła funkcję **poligonu** dla legionistów Józefa Piłsudskiego. W czasie dwudziestolecia międzywojennego ćwiczenia odbywało tu wojsko polskie. Podczas II wojny światowej pustynię jako poligon wykorzystywali niemieccy lotnicy. W czasach dzisiejszych na pewnym jej obszarze prowadzone są ćwiczenia wojsk spadochronowych.

Pustynia zaczęła zarastać wskutek następujących czynników: nasadzenia w latach 50-tych XX w. na części pustyni wierzby ostrolistnej i sosny, zanieczyszczenia powietrza oraz podnoszenia się poziomu wód. Piaszczysta pustynia jest widoczna w okolicach Chechła.

Obecnie prowadzone są działania mające na celu przywrócenie pustyni jej dawnego, piaszczystego charakteru (program „Ochrona mozaiki siedlisk przyrodniczych w zlewni rzeki Białej Przemszy” realizowany przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego; programem ochrony Life+).

Na terenie pustyni rośnie ok. **100 gatunków roślin pustynnych**. Wśród **gatunków chronionych** można wymienić takie rośliny, jak: dziewięciśli bezłodygowy, pomocnik baldaszkowy, kruszczyk szerokolistny i **endemit** (roślina występująca wyłącznie na danym obszarze) - warzucha polska.

Faunę stanowią przede wszystkim owady, ptaki, ale także gady (gniewosz plamisty, jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata), płazy (grzebiuszka ziemna).

Na pustyni znajdują się **punkty widokowe**: Wzgórze Czubatka (w Kluczach), Wzgórze Dąbrówka (w Chechle), Róża Wiatrów (przy drodze Klucze-Hutki).

Przez obszar okołopustynny i przez pustynię można przebyć **szlak turystyczny**: Błędów – Lasy Błędowskie - dolina Białej Przemszy – Pustynia Błędowska –Klucze (punkt widokowy Czubatka, Kościół NMP Niepokalanego Poczęcia i obok Jaskinia Mąciwody) – wzgórze Maniakówka (wyciąg narciarski) – Jaroszowiec – Zalesie – Kobylica – Golczowice (miejsce upamiętniające powstańców styczniowych – Las Blachówka – Stoki Kwaśniewskie – Ryczów (ruiny strażnicy).

Źródła:

-Pustynia Błędowska, https://pl.wikipedia.org/wiki/Pustynia_B%C5%82%C4%99dowska, dostęp: 23.04.2020;

-Plejstocen, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Plejstocen>, dostęp: 23.04.2020;

-Epoka lodowa, https://pl.wikipedia.org/wiki/Epoka_lodowa, dostęp: 23.04.2020;

-Agnieszka Łach, Najciekawsze zakątki Pustyni Błędowskiej, <https://podroze.onet.pl/polska/slaskie/pustynia-bledowska-co-zobaczyc-najwieksze-atrakcje/6bj9x9f>, dostęp: 23.04.2020;

Oprac. Iwona Rams z ZS Nr 1 w Olkuszu